

Møte torsdag den 24. oktober kl. 10

President: Kjell Engebretsen

Dagsorden (nr. 8):

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om nordisk samarbeid (Innst. S. nr. 7 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 5 (2002-2003))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Eli Sollied Øveraas om å etablere et nasjonalt forsøk med samarbeid mellom skole og idrettslag om tilbud til alle elever i grunnskolen om daglig fysisk aktivitet (Innst. S. nr. 5 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:143 (2001-2002))
3. Referat

Presidenten: Representanten Rolf Reikvam vil framsette et privat forslag.

Rolf Reikvam (SV): På vegne av Øystein Djupedal og meg selv vil jeg framsette et forslag om at det nedsettes en offentlig kommisjon som skal utrede de framtidige relasjonene mellom stat og kirke, og at Stortinget deltar i oppnevningen av medlemmer av og i fastsettingen av mandatet for denne kommisjonen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om nordisk samarbeid (Innst. S. nr. 7 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 5 (2002-2003))

Åslaug Haga (Sp) (ordfører for saken): Innstillinga om det nordiske samarbeidet legges i år fram uten særmerknader. Det er gledelig at Fremskrittspartiet, som tidligere har reist tvil om nytten av Nordisk Råd og periodevis har foreslått nedleggelse av rådet, i år har lagt seg på flertallets linje. Og det skulle da bare mangle. Gjennom de 50 år samarbeidet i Nordisk Råd har bestått, har organisasjonen absolutt vist sin eksistensberettigelse, og den har vist vilje og evne til å omstille seg til de betydelige endringer som har skjedd også i Norden i de seinere år.

Folk i Norden forventer at det skal være enkelt å reise, bo, studere, få sykebehandling osv. i et annet nordisk land. Gjennom ambassadør Ole Norrbacks rapport er det imidlertid vist at det gjenstår en god del arbeid før man kan si seg tilfreds med den nordiske hverdagsintegrasjonen. Komiteen mener derfor at man også fra norsk side må arbeide videre med å fjerne grensehindre mellom innbyggerne i Norden. Komiteen nevner spesielt behovet for å fornye avtaleverket på utdanningsområdet, og man ber Regjeringa vurdere å videreutvikle det felles arbeids-

markedet, slik at det omfatter alle som bor i Norden, ikke bare landenes egne statsborgere.

Nordisk Ministerråd har vedtatt «Ny nordisk dagsorden – nye strategiske satsinger» med fem prioriterte områder, nemlig teknologisk utvikling, velferd, det indre nordiske markedet, samarbeid med naboland og regioner samt miljø og bærekraftig utvikling. Dette er gjort bl.a. for å oppnå større politisk forankring for nordiske saker i de nasjonale parlamentene. Komiteen mener de nevnte fem prioriteringer gir et godt utgangspunkt for det videre samarbeidet i Norden og i nærområdene.

Over tid har det nordiske samarbeidet gjennomgått store endringer. Etter den kalde krigen og oppløsningen av Sovjetunionen er samarbeidet forsterket og styrket gjennom nærområdesamarbeidet med de baltiske stater og Nordvest-Russland. Den europeiske dimensjonen i samarbeidet er også gradvis blitt styrket.

Effekten av økt globalisering og fordypningen av integrasjonen i Europa vil øke behovet for en nordisk samordning, for å forsterke Nordens innflytelse og for å fremme nordiske verdier og interesser. Utvidelsen av EU og de baltiske lands forventede inntreden i unionen vil endre innholdet i nærområdepolitikken. Det nordiske samarbeidet er en viktig kanal for å gjøre nordiske synspunkter kjent og for å fremme nordiske interesser med henblikk på viktige prosesser i EU. Komiteen mener det er viktig å styrke de kontakter, den informasjonsutveksling og de påvirkningsmuligheter i forhold til EU som skjer gjennom det nordiske samarbeidet.

Det er viktig at det økende internasjonale elementet i det nordiske samarbeidet ikke fører til at det tradisjonelle samarbeidet nedprioriteres. Det nordiske kultursamarbeidet i vid forstand må fortsatt være bærebjelken i det nordiske samarbeidet. I en periode med økonomiske innstramminger er det viktig å arbeide for at kulturens sentrale plass i det samlede nordiske samarbeidet ikke svekkes, og at man opprettholder den brede nasjonale og faglige forankringen av kultursamarbeidet.

I meldinga har Regjeringa gitt en redegjørelse for samarbeidet i Arktisk Råd, Barentsrådet, Østersjørådet og Vestnorden-samarbeidet. Dette er nyttig, og det er avgjørende viktig at arbeidet i de ulike regionale foraene samordnes. Det er kontinuerlig behov for koordinering av nærområdeaktiviteter. Det vil også være viktig at EUs arbeid med den nordlige dimensjon bygger på og utnytter den aktivitet som finner sted i de regionale samarbeidsorganisasjonene i nord.

Komiteen deler Regjeringas oppfatning, at det er i norsk interesse å utdype og videreutvikle samarbeidet i Arktisk Råd for at det skal bli et substansielt og politisk relevant organ for sirkumpolart samarbeid.

Komiteen finner det positivt at det arktiske samarbeidsprogrammet er skilt ut fra nærområdeprogrammet i et separat program for 2003.

Når det gjelder Barentsregionen, er det utvilsomt riktig at folk til folk-samarbeidet har hatt størst suksess, mens det økonomiske samarbeidet ikke har vært like framgangsrikt. Årsakene til dette er Russlands vanskelige økonomiske situasjon, handelshindre av byråkratisk

art og det faktum at infrastrukturen er bygd for nord-sør-kontakter. Russlands økonomi er imidlertid i bedring, og det er en begynnende optimisme blant norske bedrifter som har etablert seg i Barentsregionen. Dette bør gi grunnlag for økt økonomisk samarbeid.

Barentssamarbeidet bør allment styrkes gjennom økt prosjektsamarbeid både sentralt og på regionalt plan.

Det er på sin plass å gi honnør til Barentssekretariatet, som har bygd opp et betydelig kontaktnett, og som også har usedvanlig viktig kompetanse på Nordvest-Russland. Dette arbeidet bør videreutvikles.

Integrasjonsbestrebelsene i Europa og den endrede sikkerhetspolitiske strukturen innebærer at Norden i større utstrekning har felles utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser. Det utenrikspolitiske samarbeidet er i de siste årene utvidet til å omfatte nordisk-baltisk samarbeid i det såkalte 8-samarbeidet. For Norge har den nordiske dimensjon av forsvars- og sikkerhetspolitikken fått økende betydning. Komiteen er tilfreds med at flere aspekter av dette samarbeidet vil bli styrket, bl.a. samarbeidet innen Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support (NORDCAPS), samarbeidet om forsvarsmateriell og dialogen med Danmark, Sverige og Finland om utviklingen i EU – spesielt om ESDP.

La meg til slutt vise til at ministrene som er ansvarlige for samiske saker, og sametingspresidentene i Norge, Sverige og Finland i 2001 besluttet å utarbeide et utkast til en nordisk samekonvensjon. Komiteen ser fram til at arbeidet skal begynne i 2003 og avsluttes i 2004.

Jeg vil anbefale tilrådingen fra komiteen til vedtak i denne saken.

Gunhild Øyangen (A): Utenrikskomiteen har i høst vært på reise til Balkan. Og har vi ikke forstått det før, så forstår vi det i hvert fall nå: Vennskap, forståelse og samarbeid mellom naboland er meget verdifullt.

Nordisk Råd feirer i år sitt 50-årsjubileum, og vi kan se tilbake på et halvt århundre med et nært og betydningsfullt samarbeid mellom våre naboland i Norden, et samarbeid som spenner over et bredt spekter av områder. I det siste tiåret har også en internasjonal dimensjon kommet inn, og Nordisk Råd har etablert et godt samarbeid med våre nærområder, særlig de baltiske land og Russland. Det er likevel det interne nordiske samarbeidet som fortsatt er, og må være, kjernen.

Det nordiske samarbeidet ble etablert for at det skulle være til nytte for innbyggerne i Norden. Her ligger det fortsatt en del utfordringer. Som ambassadør Ole Norrback har pekt på i sin rapport, ligger det fortsatt grensehindrenger i veien for integrasjonen mellom de nordiske land. Dette må øverst på dagsordenen dersom det nordiske samarbeidet skal kunne være til nytte for innbyggerne også i framtida. Komiteen mener i sin enstemmige innstilling at man fra norsk side må arbeide videre med å fjerne grensehindrenger mellom innbyggerne i Norden.

Selv har jeg verdifull erfaring fra Nordisk Ministerråd. Informasjon og ideutveksling mellom statsråder gir inspirasjon, og vi kan gjøre ting felles, som f.eks. ivaretagelse av viktige nordiske genressurser gjennom felles

genbank. Jeg erfarte også at i arbeidet for likestilling og bygdeutvikling har Norden mye felles verdigrunnlag, og vi kan lære av hverandre.

Jeg har lyst til å peke på at når vi snakker om nordisk samarbeid, snakker vi ikke bare om det parlamentariske samarbeidet eller samarbeidet mellom de nordiske landenes regjeringer i Nordisk Ministerråd. Snarere tvert imot – vi snakker om et utstrakt samarbeid mellom en rekke aktører, og hvor ikke minst de frivillige organisasjonene spiller en sentral rolle. Dette gjelder bl.a. på områdene kultur og idrett innenfor Norden. Men det gjelder også i arbeidet med demokratibyggning i Nordens nærområder, hvor frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner har bidratt sterkt, slik Regjeringen i meldingen også peker på.

Dette brede samarbeidet er det grunn til å minne om når det til stadighet dukker opp diskusjoner om nytten av det nordiske samarbeidet.

Noen hevder at det nordiske samarbeidet er utgått på dato. Det er jeg helt uenig i. I en verden der vi ser at stadig flere oppgaver må finne sin løsning internasjonalt og regionalt, vil et regionalt samarbeid, slik vi har gjennom Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, fortsatt være viktig for å løse mange utfordringer. Ser vi f.eks. på miljøutfordringene, er det utfordringer som bare kan finne sin løsning internasjonalt og regionalt. Her har Nordisk Råd spilt en aktiv rolle. For eksempel vil et prøveområde for Kyoto-mekanismene i Østersjøområdet snart være en realitet. Derfor mener jeg at Nordisk Råd vil være en viktig bidragsyter til å sette disse utfordringene på dagsordenen og til å ta initiativ overfor hvert av de nordiske landene og overfor andre internasjonale organer.

Spesielt vil jeg framheve den viktige rollen Nordisk Råd har å spille overfor nærområdene. Jeg vil her trekke fram samarbeidet i Østersjøregionen, samarbeidet i Barentsregionen, det arktiske samarbeidet, og det har også vært kontakt med British Irish Inter-Parliamentary Body.

Det disse områdene har til felles, er at alle er omgitt av store havområder. Innenfor Norden og Nordens nærområder finner vi noen av de mest ressursrike havområder i verden. Men det gjør også at områdene er svært sårbare for miljøendringer og forurensning. Miljøforurensningene fraktes raskt med havstrømmene. Det er ett eksempel på at det her ikke nytter med bare nasjonale løsninger. Her er det bare regionale og internasjonale løsninger som duger. Derfor er det verdifullt og helt nødvendig at vi prioriterer arbeidet i Nordisk Råd og setter miljøspørsmål på dagsordenen.

Når det gjelder havmiljø, er det nok å ta tak i for rådet. Det er nok å nevne utslippene fra Sellafield, situasjonen i Østersjøen, Barentshavet og økt russisk oljetransport fra Murmansk. Dette er miljøutfordringer som Nordisk Råd etter min mening må fokusere enda sterkere på.

Miljø er et område som har behov for løsninger basert på samarbeid over landegrenser. Et annet område er bekjempelse av internasjonal, organisert kriminalitet, som jeg vet rådet ved flere anledninger har satt på dagsordenen. Begge disse sakfeltene viser den store betydningen av regionalt samarbeid for å bekjempe utfordringer som ikke kjenner noen landegrenser.

Inge Lønning (H): Det er sterkt understreket i komiteens enstemmige innstilling at det nordiske samarbeidet primært dreier seg om hverdagslivet for hverdagsmennesker i Norden. Det er en viktig og en riktig påminnelse for så vidt som det nordiske samarbeid har sin mest åpenbare eksistensberettigelse når det gjelder å fjerne de hindringer som folk flest opplever i samkvem over landegrensene i Norden. Norrback-rapporten er en nyttig gjennomgang og inneholder en rekke meget praktiske og meget hverdagsnære anbefalinger som det er viktig å følge opp i fortsettelsen. Ikke desto mindre er vi akkurat i år i en situasjon hvor det kan være grunn til å løfte blikket lite grann fra det hverdagslige og det hverdagsnære.

Den norske delegasjonen til Nordisk Råd har latt utarbeide et skrift som heter «Den nordiske ambisjon», med undertittelen «et skrift om samarbeid i Nordisk Råd 1952-2002». Det er et skrift som absolutt kan anbefales til studium, ikke minst den delen av skriftet som består av innlegg fra nestorer i norsk politikk som har medopplevd utviklingen av samarbeidet i Nordisk Råd gjennom denne 50-årsperioden. Å lese deres erfaringer, deres synspunkter og deres hjertesukk over alt det som ikke lyktes, er i seg selv et interessant studium. Det som er aller viktigst, er imidlertid at man ved å lese skriftet i sin sammenheng på ett punkt kommer til en helt klar konklusjon: Alle er enige om vi har en umåtelig kapital i vår felles historie i Norden, og at det fremdeles bare er begrensede deler av den kapitalen vi har klart å gjøre rentebærende i praktisk samarbeidspolitik.

I mediene har Nordisk Råd ikke alltid fått en positiv medfart – det er til og med et understatement. Det skapes svært ofte bilder av et umåtelig byråkrati, et kjempemessig papirarbeid uten særlig mange praktiske resultater. Jeg skal ikke gå inn i noen diskusjon om hvor langt denne kritikken, som har en tendens til å gjentas hver eneste gang man har Nordisk Råds møter, uansett i hvilket nordisk land det skjer, er berettiget eller uberettiget, men bare peke på at hvis man tenker historisk og tenker på alternative former for samhandling mellom de nordiske land, er det mye som kan tale for at papirkrig er å foretrekke fremfor andre former for krig. Hvis man går tilbake ikke lenger enn til det 18. århundre og tar for seg århundre etter århundre bakover, vil man finne at mønstret for samhandling i Norden var to-tre krigar hvert århundre. Og da må man vel si at vi har gjort noen fremskritt i det århundret som ligger bak oss, og i det århundret som vi nettopp har begynt på.

Hva er det som gjør at Norden har unike muligheter som region i et regionenes Europa? Det er først og fremst det at vi i Norden har et unikt språkfellesskap, noe man ikke finner maken til i forholdet mellom naboland andre steder. Språkbarrierene i Norden er så beskjedne at det i praksis ikke er vanskelig for noen å lese og forstå de andre nordiske lands språk – selvfølgelig med unntak av finsk, som tilhører en annen språkfamilie. Deri ligger det en kapital i seg selv, fordi man slipper alle de praktiske hindringer for samarbeid mellom landene som ligger i språkbarrierene. Og det er vel grunn til å spørre seg ved

50-årsjubileet hvorfor vi ikke har klart å utnytte denne unike kapital på en bedre måte enn vi har gjort hittil.

Alle de nordiske språk er i den situasjon at de er under et betydelig press fra det store verdensspråk, engelsk, og anglifiseringen av våre språk er en hodepine i mange sammenhenger. Alle de nordiske land står overfor det samme problem når det gjelder hvordan man skal normere f.eks. bruken av det økende antall engelske ord i våre respektive nasjonalspråk. Da er det pussig at vi ikke har vært i stand til å utvikle noen felles strategier når det gjelder å løse så vidt enkle problemer på felles måter. Det måtte være god grunn til å finne frem til et samarbeid når det gjelder de skandinaviske språk, om hvordan man skal forholde seg til den sterke påvirkningen fra det dominerende internasjonale språksamfunn, det engelsk-amerikanske

Jeg sa at vi har en umåtelig historisk kapital som vi bare så vidt har begynt å gjøre rentebærende. Jeg skal stikkordmessig nevne noen områder hvor det for meg er helt åpenbart at vi har mye å hente ved å bygge ut det organiserte nordiske samarbeid. Det gjelder utdanning og forskning. På universitetsnivå er det helt klart at utdanningstilbudet i Norden burde bli langt mer felles enn det det er foreløpig. Det er også åpenbart at når det gjelder forskningssamarbeid, har vi mye ugjort, ikke minst når det gjelder den delen som knytter sammen høyere utdanning og forskning, nemlig forskerutdannelsen.

Når det gjelder utdanning på doktorgradsnivå, foreligger det mye erfaring fra enkelte fagområder om hva man kan få til ved å samordne de nordiske fagmiljøene. Det gjør både at man sparer pengerressurser og at kvaliteten i doktorgradsutdanningen kan heves betydelig. Her gjenstår det fremdeles svært mange viktige fagområder hvor man kan hente ut store gevinster ved organisert samarbeid om forskerutdannelsen i Norden.

Når det gjelder miljø og det som stikkordmessig heter program for bærekraftig utvikling, ligger det også helt opp i dagen at vi har svært mye å hente ved å effektivisere det nordiske samarbeid. Ikke minst gjelder det den delen av miljøutfordringen som handler om nordområdene med de helt spesifikke miljøutfordringer som der ligger, både i våre havområder og i våre nærområder mot øst. I det gamle sovjetimperiet ligger det utfordringer som vil kunne løses langt bedre dersom de nordiske land samordner sin politikk, enn dersom hvert enkelt land forsøker å yte sin lille skjerv.

Når det gjelder kulturpolitikken, har vi også svært mange interessante utfordringer. På dette området har vi kommet langt når det gjelder å innstifte symbolske belønninger og priser som i seg selv er viktige fordi de tiltrekker oppmerksomhet. Men vi har ennå ikke klart å hente ut den potensielle gevinst som ligger i disse nordiske prisene når det gjelder å få borgerne i de nordiske land til å lese hverandres litteratur uten å gå veien om oversettelser. Det burde vært mulig å stimulere interessen for å lese svensk og dansk skjønnlitteratur i Norge, langt mer enn vi hittil har gjort. Det er til å gråte over at vi fremdeles bruker mange penger på helt unødvendige oversettelser. Selv om oversettelser kan være gode, må man anta at

det å lese fremragende skjønnlitteratur i originalspråket er bedre enn å lese den i oversettelse. Hvis man kunne ha kanalisert de ressursene som i dag brukes til å oversette litteratur frem og tilbake mellom de nordiske land, til andre former for kulturinnsats, kunne vi hatt svært mange interessante muligheter for å stimulere kulturutviklingen i Norden.

Det nordiske samarbeid har gjennomgått store skiftninger. Det henger naturligvis sammen med at det internasjonale bildet som Norden er en del av, har forandret seg radikalt i løpet av de siste 50 år. Den aller største endringen fant sted i 1989, da den etablerte europeiske orden – med et jernteppe og en terrorbalanse – plutselig forsvant og man stod overfor et helt nytt europakart. Det kan være verdt å minne om at i løpet av de 13 år som har gått siden 1989, har også det nordiske bildet forandret seg radikalt. Man kan kanskje tillate seg å karakterisere det slik at det av de nordiske land som i 1989 og tidligere hadde minst utenrikspolitisk handlefrihet, nemlig Finland, er det land som i løpet av disse 13 år har klart å skaffe seg den største utenrikspolitiske handlefrihet, og i mange henseender også er det nordiske land som har vært dyktigst til å sette sitt preg på den europeiske utvikling i bredere forstand. Det burde ikke gi noe grunnlag for misunnelse, men det burde gi grunnlag for en del refleksjoner om hvorledes vi på vår kant, i Norge, forvalter vår del av den felles nordiske kapital. I dette siste 10–13 års perspektiv er det lite som tyder på at Norge har vært det land som har vært i forkant når det gjelder å utnytte de nordiske mulighetene til å påvirke den europeiske utvikling i stort. Det bør være en utfordring til oss når det gjelder fortsettelsen.

Vi er jo i dag i den situasjon at det som var umulig før 1989, nemlig at de nordiske land kunne diskutere utenrikspolitikk seg i mellom og ta felles initiativer av utenrikspolitisk art, i dag er mulig. Det er egentlig bare fantasien som setter grenser. Én interessant påminnelse om dette er det som sies i meldingen, og som også kommenteres i innstillingen fra komiteen – om Kaliningrad-området – som er en av verkebyllene i dagens europeiske politikk, og som er en av de virkelig store utfordringene. Hvis man er opptatt av befolkningens problemer i enkelte deler av våre nærområder, er det knapt nok noe sted hvor befolkningen lever under kummerligere kår og har større problemer enn akkurat i denne enklaven. Der er Nordisk Råd helt åpenbart et samarbeidsorgan som kan gjøre noe, og som kan bidra til å løse opp en politisk flokke som ellers er vanskelig å løse opp i.

På samme måte er det i forhold til mange av de samhandlingsproblemer som vi i Norge har med vår nabo i øst, Russland, og som kommer til å bli aktualisert når vi i nær fremtid får statsbesøk fra Russland. Også når det gjelder de fleste av disse problemene, er det en helt åpenbar nordisk dimensjon som vi burde bli dyktigere til å samordne og utnytte slik at det legges politisk styrke bak de ønskemålene av miljømessig og ressursforvaltningsmessig art som vi står overfor i nordområdene.

Problemene med atomsikkerhet i denne delen av Europa er også en utfordring som på iøynefallende vis

berører de nordiske landene i fellesskap, i tillegg til at det berører det internasjonale samfunn i stort.

Til slutt: Jeg tror den som studerer historien om det nordiske samarbeidet i 50-årsperioden fra 1952 til 2002, er nødt til å komme til den konklusjon at de unyttede mulighetene er langt flere enn de benyttede. Den kapital vi ennå ikke har klart å gjøre rentebærende, er langt større enn den kapital vi har klart å gjøre rentebærende så langt, og det gjør at det er grunn til å se med forventninger på fremtiden.

Christopher Stensaker (FrP): Denne meldingen gir en bred omtale av det nordiske samarbeidet på de ulike områdene i 2001–2002, bl.a. prioriteringene for det norske formannskapet i det nordiske regjeringssamarbeidet i 2002, og omtaler Nordisk Ministerråds nærområdeprogram, samarbeidet i Arktisk Råd, Barentsrådet, Østersjørådet og samarbeidet med nærområdene i vest. Som vanlig er også rapporten fra den norske delegasjonen til Nordisk Råd inntatt som vedlegg til stortingsmeldingen.

Det er nå et halvt århundre siden det nordiske samarbeidet ble formalisert ved opprettelsen av Nordisk Råd, men etter Fremskrittspartiets mening står nytten ikke i stil med den økonomiske innsatsen.

Siden etableringen av Nordisk Ministerråd i 1971 har også Nordisk Ministerråd styrket kontakter og samarbeid mellom folk i Norden. Det nordiske samarbeidet ble forsterket og styrket gjennom nærområdesamarbeidet med de baltiske stater og Nordvest-Russland etter den kalde krigens slutt og oppløsningen av Sovjetunionen.

Vi mener imidlertid at det omfattende frivillige samarbeidet mellom organisasjoner og institusjoner i Norden er av stor betydning, og fremveksten av informasjonssamfunnet er et av Nordens fremste kjennetegn og fortrinn. Samarbeidet om europeiske spørsmål har ingen formell status, men består av uformelle samråd og informasjonsutveksling etter behov. Det er derfor viktig å rasjonalisere det store utvalget av såkalte råd, slik at det blir færre, men med større tyngde.

Fremskrittspartiet er enig i at det innenfor justissektoren samarbeides om å skape mest mulig ensartet lovgivning i de nordiske land. Vi mener også det er viktig at skatte- og avgiftssystemene koordineres bedre for å fremme fri handel mellom de nordiske landene og resten av Europa. I den forbindelse mener jeg at en reduksjon av norske avgifter er viktig både for norsk industri og etablering av nye arbeidsplasser, som også kan bidra til å gjøre det interessant for landene innenfor det nordiske samarbeid å investere i Norge.

Fremskrittspartiet mener at nordisk handlingsplan for matvaretrygghet også bør åpne for økt samhandel mellom de nordiske land og EU med hensyn til matvarer og jordbruksprodukter. Vi mener også de nordiske land i større grad bør samarbeide om bekjempelse av forurensning som går over landegrensene.

Norge har i 2002 formannskapet i det nordiske forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeidet. Fremskrittspartiet mener at bevilgning til forsvaret i de nordiske land ikke står i stil med de utfordringene som man står

overfor, og at et nordisk samarbeid også bør omfatte koordinering på dette området.

Vi ser også med stadig større uro på utbredelsen av terrorisme i verden, og mener innsatsen for å bekjempe denne bør intensiveres og koordineres i de nordiske land. Fremskrittspartiet er også av den oppfatning at det nordiske samarbeidet bør omfatte tiltak for å unngå at Norden blir et fristed for personer som har som mål å bekjempe en demokratisk utvikling i sitt hjemland, herunder å ta i bruk virkemidler som skader sivile. Vi er derfor av den oppfatning at nordisk kritikk av våre viktigste allierte bør være mer nyansert, og at man har forståelse for at disse ønsker å beskytte egne borgere, det være seg USA eller Israel.

Når det gjelder finansieringen av det nordiske samarbeidet, skal en være oppmerksom på at det gis betydelige nasjonale bevilgninger i tillegg til det som bevilges som tilskudd til Nordisk Ministerråds budsjett. Nordisk Ministerråds og Nordisk Råds informasjonsavdelinger ble etter en prøveperiode i juni i 2001 vedtatt sammenslått, og det er et skritt i riktig retning.

Fremskrittspartiet mener det er naturlig med samarbeid mellom de nordiske land, og særlig på regjeringsnivå, men synes resultatene av mange års parlamentarisk samarbeid i Nordisk Råd er små. Det foregår i dag et utstrakt parlamentarisk samarbeid i mange andre europeiske og internasjonale organisasjoner, som f.eks. Europarådet, OSSE, NATO og IPU.

Fremskrittspartiet ønsker ikke å legge ned nordisk samarbeid, men ser på, og tror på, det nordiske samarbeidet, helt uavhengig av Nordisk Råds funksjon og eksistens. Vi mener at de økonomiske kostnadene gir liten eller ingen målbar effekt, og at disse midlene bør benyttes til mer målbare tiltak. Nordisk Råds krav om et stort antall tiltaksforslag og rapporter gir relativt uklare signaler om rådets prioriteringer.

Fremskrittspartiet synes at det er uklare kriterier for hvorledes f.eks. bistandsmidler til miljøtiltak skal fordeles. Dette har resultert i at svært økonomisk sterke selskaper har mottatt norsk støtte til miljøtiltak som disse selskapene godt kunne finansiert selv.

Vi mener at det er gjennomgående for de ulike sektorernes arbeid i Nordisk Råd og i nordisk samarbeid at dette er organer som i stor grad jobber med klar forankring i den politikk som føres i EU. Da Norge ikke er medlem av EU, kommer vi i en situasjon som ligger på siden av det interesseområdet flertallet av medlemslandene representerer, og som har de begrensninger at vedtak som fattes, innebærer en binding av politiske beslutninger som må være i samsvar med EUs bestemmelser.

Det mest fruktbare nordiske samarbeid skjer gjennom de mange uformelle kontakter som skapes via det private marked i tilknytning til handel og reiser. Også private organisasjoner har verdifulle kontakter over landegrensene i Norden. Det samme gjelder våre universiteter og høyskoler.

Fremskrittspartiet vil fremheve at det også på regjeringsplan kan ha stor verdi å bli kjent med andre nordiske lands erfaringer og finne frem til felles løsninger, ikke

minst når det gjelder lovgivning, men tviler imidlertid sterkt på verdien av den parlamentariske kontakt. Dette gjelder særlig så lenge vi ikke er medlem av EU. Erfaringene synes å vise at de andre nordiske landene ikke legger særlig iver for dagen når det gjelder å ivareta norske interesser innenfor EU.

Bjørn Jacobsen (SV): Eit viktig mål for det nordiske samarbeidet er at det blir så konkret at innbyggjarane i Norden kjenner seg igjen.

For oss i SV er det spesielt gledeleg at det er på miljøet og ikkje minst på utviklinga av miljømerkeordninga at folk flest oppdagar at det finst eit nordisk samarbeid. Uansett butikk, supermarknad, skole eller heim i Norden vil ein finne igjen Svanemerket. Tidlegare, då nordiske statsministrar møttest, hadde dei Svanemerket hengande bak seg. Dei var stolte av det. Dei var foreldra, dei hadde på ein måte lagt det egget. Ein god kombinasjon av at folk såg dette igjen overalt, gjorde at det blei eit arbeid som det gjekk an å byggje vidare på. Svanemerket er kanskje det mest vellukka eksempelet på nordisk samarbeid. Det påverkar folk flest. Talet på merkte produkt aukar stadig, og 80–90 pst. av befolkninga i Norden veit faktisk om at det eksisterer.

Nordisk miljømerking har utvikla kriterium for meir enn 55 område. Det går på papir, trykksaker, daglegvarer, kontor, data, bygg, bustad, osv. og sertifiserer no bedrifter som hotell, fototenester og vaskeri. På nyåret kjem daglegvarebutikkar og reinhaldstenester. Svanemerket krev oppfylling av målbare krav innafor heile livssyklusen til produktet eller tenestene, gjev rettleiing til folk og tilbyr miljøtilpassa handel og industri ein konkurranseføremon. Ein er rett og slett inne og «roklar» litt i marknaden.

Aksepten for denne merkeordninga er stor, og i Regjeringsas strategi for berekraftig utvikling kjem ein med følgjande oppmoding til offentlege innkjøparar – eg siterer:

«Det tas sikte på at alle departementar skal benytte et offisielt miljømerke på sine trykksaker.»

Det er fint å sjå at ein i dei enkelte landa klarer å følgje opp i praksis det som faktisk skjer i Nordisk Råd.

Nordisk miljømerking deltar i eit internasjonalt samarbeid, m.a. ved at ein administrerer miljømerket EUBlomsteren og ved deltaking i GEN, Global Ecolabelling Network. Miljømerkinga påverkar elles bedrifter og arbeidsmiljø verda rundt, eksempelvis gjennom miljømerking av papir frå Brasil og Portugal, av tekstilar frå Pakistan og av kontormaskiner frå Korea og Japan. Nordisk miljømerking er først i verda med å inngå ein avtale med ei anna miljømerkeordning om gjensidig godkjenning av krava til miljømerking. Dette er gjort med Japans Ecomark for produkt av kopimaskiner, skrivarar og faksar. I praksis betyr dette at ei kopimaskin som er godkjend etter Ecomark's miljøkriterium, automatisk er kvalifisert for Svanemerket, og at produsenten slepp å halde seg til dei ulike krava i dei ulike regionane og landa. Om miljømerkinga seier ein heilt klart at det vil auke utbreiinga av miljømerkte produkt og effektivisere påverknaden av multinasjonale selskap.

Eg har lyst til å peike på ein del område som eg trur vi er nøydde til å gjere noko med dersom samarbeidet skal bli godt og betre. Det første er at vi må bli meir tydelege på kva vi vil. Det andre går på dette med breidda. Eg synest breidda i saka er formidabel. Eg synest vi famnar enormt breitt. Og eg trur det ville vere ein fordel med dei knappe ressursane som ligg føre, både menneskeleg og når det gjeld pengar, om ein kunne snevre inn noko og konsentrere seg om dei aller viktigaste sakene. Då måtte dei sakene som blir rekna som mindre viktige, bli tekne bort. På den måten trur eg det er meir realistisk å kome lenger på ein del viktige område i det nordiske samarbeidet. Vi må få meir av dei eksempla på konkrete resultat som eg viste til. Når det gjeld miljømerking, måtte det kunne gå an å velje ut andre område der ein ville fått full gjennomføring, i staden for at ein satsar halvvegs.

Desse enkeltområda skulle eg gjerne ha sett at meldinga i større grad kunne ha drøfta og i mindre grad berre beskrive at slik og slik er det, dvs. at ein fekk ei meir drøftande melding som tok opp dei problema, og at ein kanskje burde setje ting til sides og heller få konsentrasjonen på enkelte område.

Men det er lovande taktar i meldinga, for ein har fått inn og arbeider med strategien for berekraftig utvikling, «En ny kurs for Norden», som legg grunnlaget og ramma for Ministerrådets arbeid for ei berekraftig utvikling. På område etter område som det blir jobba med, blir det slått fast at berekraftig utvikling skal liggje i botnen for alt arbeid. Klimaendringar, biologisk mangfald, mangfald i havet, kjemikalier, økologiske byggjemateriale og matvaretryggleik er tverrsektorielle satsingsområde. Vi bør bruke det nordiske samarbeidet til å utveksle idear og hauste erfaringar over landegrensene. Spesielt bør vi bruke samarbeidet til i praksis å setje i verk og gjennomføre tiltak som fungerer i eitt land, også i andre land.

Som ei lita, artig sak vil eg nemne ein kollega av meg i Nord-Sverige som av alle ting i verda får 1000 kr i året pr. ku han har – det er ein bonde dette, ein landmann. Han får 1000 kr i året frå – av alle plassar i verda – Brus-sel, for å vareta det dei i Sverige kallar fjellkua. Dette er Sidet Trønderfe. I Sverige gjev ein altså tilskot til det som er eit berekraftig landbruk, mens ein i Noreg ikkje har den same satsinga.

I det heile støttar SV fullt opp om nordisk samarbeid. Vi må berre bli flinkare til å få resultat, ikkje minst slik at folk merkar det i kvardagen.

Lars Rise (KrF): Det er sagt om det nordiske samarbeidet at det er så naturleg for oss nordboere at vi til daglig ikkje tenker på det. Vi har en felles historie, en felles kulturarv og en felles språkforståelse som bidrar til dette. Vi tar det som en selvfølge at vi har nettverk over grensene, og vi tar det som en selvfølge at dette samarbeidet fungerer uten store formelle begrensninger.

Det nordiske samarbeidet står sterkt i våre land, og det er et forbilde for andre regioner i Europa. Det vi kanskje ikke tenker på, er at dette samarbeidet i stor grad er et resultat av formelle avtaler som de nordiske landene har blitt enige om. Nordisk Råd har arbeidet med dette siden

1952 – altså i 50 år – men ethvert fellesskap må videreutvikles for at det skal fungere best mulig.

Vi vinner på å opptre sammen, vi vinner på at vi ikke trenger å gjøre de samme tingene hver for oss, og vi vinner på å utveksle felles erfaringer. Spørsmålet er om vi er oss dette bevisst. Utnytter vi denne muligheten for samarbeid og fellesskap godt nok? Jeg tror ikke det. Norrbäck-rapporten konkluderer med at det er mange utfordringer som gjenstår, og at flere opplever at samarbeidet og utvekslingen mellom de nordiske landene i dag er både tungvint og vanskelig. Det finnes fortsatt for mange grensebarrierer mellom de nordiske land. Vi kan f.eks. fortsatt ikke se et utvalg av våre nordiske naboers fjernsynskanaler.

Vi har et felles arbeidsmarked, men også her er det fortsatt problemer. De som er statsborgere i ett nordisk land, men jobber i et annet, har opplevd store problemer i forhold til ulike skatte- og avgiftsnivåer, pensjoner og forskjellige sosiale ordninger. Utenrikskomiteen har i denne sammenheng bedt Regjeringen om å vurdere å utvide det felles nordiske arbeidsmarkedet slik at det omfatter alle som bor i Norden, ikke bare landenes egne statsborgere. Kristelig Folkeparti mener dette vil kunne være et viktig tiltak med hensyn til integrering av innvandrere i arbeidsmarkedet.

Vi ser også mange problemer i forhold til dette på utdanningsiden. Samlet sett utgjør antall elever og studenter i Norden mellom 5 og 6 millioner. Målsettingen for det nordiske samarbeidet består i å legge til rette for at flest mulig av disse barna og unge gjennom dialog, samarbeid og utveksling kan bli seg bevisst at de bor i Norden og kan utveksle felles identitet. Det er fine ord, men også dette har det vært vanskelig å følge godt nok opp i praksis. I bare liten grad godkjennes utdanning og praksis i de respektive naboland. Det er frustrerende når man har utdannet seg og arbeidet i flere tiår, f.eks. som kokk i Sverige, og man kommer til Norge og ikke får dette godkjent. Det finnes tusenvis av eksempler som viser at mange av avtalene må forbedres om de skal kunne få verdi i det praktiske liv.

Det er på bakgrunn av dette utenrikskomiteen mener at Regjeringen bør arbeide videre med å fornye de nordiske avtalene, særlig med hensyn til utdanningsavtaler, for å lette studentutveksling og godkjenning av utdanninger. Her har vi også vist til vedtak i Stortinget, fattet 14. juni i år, om nettopp dette. Avtalene som fattes, må følges opp. Først da får vi konkrete resultater. Målet om et grenseløst Norden krever kontinuerlig søkelys på slike spørsmål.

Som jeg sa innledningsvis, vinner vi på å stå sammen i Norden. Da tenker jeg ikke minst på i EØS- og EU-sammenheng. Her er det nordiske samarbeidet en plattform for å ivareta felles nordiske interesser. Kristelig Folkeparti understreker derfor viktigheten av fortsatt vekt på informasjonsutveksling og problemstillinger knyttet til EU- og EØS-spørsmål.

Vi er kanskje små land i utkanten av Europa, men sammen kan vi utrette mye og få gjennomslag for vår politikk. Det er verdifullt at det finnes fora der Nordens po-

litikere kan drøfte bakgrunnsspørsmål av felles interesse for land som har mye felles, der løsningene er sammensatte og ikke bestandig helt klare.

Jeg vil også understreke den innsatsen som gjøres i forhold til våre nærområder, særlig Russland. Det er viktig å ha et felles nordisk perspektiv på fattigdom og tiltak som kan bedre levekårene for fattige barn og deres familier. Barne- og ungdomsarbeidet har fått en klar nærområdedimensjon, og innsatsen er rettet mot barns og unges levekår og helse i Nordvest-Russland og i Baltikum. De sliter med et stort antall gatebarn, økende selvmordsrate blant ungdom, flere søker seg til ekstreme organisasjoner i fascistiske og nazistiske miljøer, og det er økende prostitusjon og hivsmitte blant barn. På tross av voldsomme og deprimerende problemer for russiske barn er den russiske vilje til å gjøre noe med problemene stor. Det er derfor fornuftig og riktig at de nordiske landene hjelper Russland med dette. Vi kan selv også lære noe av det engasjementet og den viljen russerne viser til å skape et bedre samfunn.

Jeg håper også at Nordisk Råd kan bidra til en styrking av samarbeidet i hele den nordiske/baltiske region. Sammen kan vi oppnå mer når det gjelder en av de største utfordringene vi står overfor, nemlig miljøproblemene, som er et resultat av forurensning over landegrensene. Arbeidet for å stanse radioaktive utslipp fra Sellafield, og også LeHague i Frankrike, er en særdeles viktig oppgave. Det kan være at vi må komme oss forbi stadiet hvor vi fokuserer på anbefalinger og oppfordringer alene, slik at vi må få et system hvor det medfører sanksjoner å forurense over landegrensene. Kanskje Nordisk Råd og den nordiske/baltiske region kan bidra til å fremme slike tanker internasjonalt.

Jeg ønsker til slutt å understreke at selv om det gjenstår mye i forbindelse med oppfølging av avtaler og man har flere utfordringer i det nordiske samarbeidet, er mye oppnådd. Selv om det kan virke som om man går sakte frem, skal man ikke undervurdere betydningen av de små skrittets samarbeid. Begynner man å så tvil om dette, svekker man samtidig det folkelige kulturelle og politiske nettverket som har stor betydning slik det fungerer i dag.

Steinar Bastesen (Kp): Vi debatterer nå sak nr. 1, og det er om Nordisk Råd i framtiden.

Det nordiske samarbeidet er i dag sterkt preget av at de nordiske landene har en utenomparlamentarisk og en parlamentarisk tilknytning til EU. I stadig større grad utvikler EU en felles politikk på ulike områder. Det betyr at EU mer og mer vil prege politikken i de nordiske EU-landene, Danmark, Sverige og Finland. Muligheten for å gjennomføre en felles nordisk politikk som er i samsvar med EUs politikk, reduseres tilsvarende.

Hvilke konsekvenser har denne utviklingen for de nordiske landene som ikke er medlem av EU, nemlig Færøyene, Grønland, Island og Norge? I dag har Færøyene og Grønland hjemmestyreordning med Danmark. Stadig nye politikkområder blir overført fra de danske myndigheter til færøysk og grønlandsk hjemmestyre. Det er sannsynlig at denne utviklingen vil skyte fart ytterligere.

Hvis Danmark svekker sin utenrikspolitikk i EU, oppstår det fare for at EU får økt makt på Færøyene og på Grønland. Begge disse landene har sagt nei til EU-medlemskap, bl.a. fordi de ikke vil overlate forvaltningen av enorme naturressurser til EU.

Island og Norge er knyttet til EU gjennom EØS-avtalen, som vil få virkning på stadig flere samfunnsområder. Men avtalen omfatter ikke den strategisk viktige fiskeriforvaltningen der Island og Norge ønsker nasjonal råderett. Til tross for ulike regionale samarbeidsordninger i de vestnordiske områdene er dette samarbeidet stadig mer marginalisert rent politisk. Kystpartiet mener derfor at det er på tide med et mer formalisert samarbeid mellom Færøyene, Grønland, Island og Norge både på parlamentarisk nivå og på regjeringnivå. Disse kyststatene har sterke fellesinteresser på mange områder, spesielt når det gjelder å sikre seg mulig kontroll over de enorme naturressursene i norske havområder.

Kystpartiet har fremmet forslag om at Stortinget skulle søke om medlemskap i Vestnordisk Råd. Nasjonalfor-samlingen på Færøyene, på Grønland og på Island er med. Resultatet av stortingsbehandlingen var at norske parlamentarikere gjennom uformelle kontakter i Nordisk Råd skulle prøve å påvirke en invitasjon fra Vestnordisk Råd til å bli medlem i organisasjonen. Så langt er det lite som tyder på at noe effektivt er gjort i denne saken. Kystpartiet vil etter beste evne følge opp saken.

I tillegg vil Kystpartiet foreslå at den norske regjering tar initiativet til et formelt samarbeid mellom Grønland, Færøyene, Island og Norge på regjeringnivå. Kanskje vi kunne opprette et vestnordisk ministerråd. Det er på tide at vi også i nordisk sammenheng tar konsekvensen av den situasjonen som har oppstått med en felles utenrikspolitikk i EU. For øvrig mener jeg at Norge snarest mulig bør slutte seg til Vestnordisk Råd.

Berit Brorby (A): Jeg kan berolige representanten Bastesen med at det allerede er tatt initiativ til et mye tettere samarbeid med Vestnordisk Råd. Det er faktisk behandlet i Presidentskapet nylig, så jeg tror Bastesens uro herved kan gå over til lettelse og kanskje også til forventning om hva dette samarbeidet kan bringe videre.

Jeg er veldig enig med alle som har hatt ordet så langt i debatten, og jeg må også si at jeg synes det var et godt og reflektert innlegg som representanten Inge Lønning holdt.

I forhold til det SVs representant tok opp, at vi må konsentrere arbeidet mer i Nordisk Råd, har jeg lyst til å si at det tror jeg faktisk alle partiene er enige i. Men jeg har bare lyst til å anskueliggjøre hva vi står overfor. Budsjettet til Nordisk Råd er på 780 mill. danske kr. Av dette budsjettet er 40 pst. bundet opp til at man gir penger til de nordiske institusjonene som vi har. I tillegg til det er det 800 prosjekter som får sin bevilgning av disse 780 mill. danske kr. For det første har vi liten oversikt over hva disse 800 prosjektene faktisk er – og det er vi nødt til å få for å kunne konsentrere arbeidet mer, noe jeg er enig i. For det andre er vi nødt til også å ta høyde for at Nordisk Råd budsjett kanskje bør utvides noe. Men når fem

land samarbeider seg imellom, er det slik at det er den som vil minst, som alltid vinner. Og selv om Norge flere ganger har hatt intensjoner om at det nordiske budsjettet skulle økes, har vi et par svenske kollegaer og også noen danske, som ikke har vært fullt så enige i det. Men jeg tror det er viktig å være klar over at det finnes mye i nordisk samarbeid som vi ikke tenker over. Næringslivet, f.eks., samarbeider hver eneste dag over landegrensene. Idrettslivet gjør det, kulturlivet gjør det, og det er veldig mange av de frivillige organisasjonene som har et tett samarbeid over landegrensene. Og når vi nå fyller 50 år, er det all grunn til å understreke at dette har vært et unikt samarbeid. Det er faktisk 24 millioner mennesker som har samarbeidet godt i så mange år. Det er ingen andre områder i verden som kan vise til maken.

Så er det flere som har vært inne på det grenseløse Norden. Da har jeg bare lyst til å komme med noen eksempler – for folk flest og kanskje særlig vi politikere tror at det er helt problemfritt å forflytte seg mellom de nordiske land, på grunn av at det er et fritt arbeidsmarked, et fritt studiemarked, og at man i grunnen kan bosette seg hvor som helst. Men her er noen eksempler: 40 000 personer flytter eller pendler mellom de nordiske landene hvert år, og 250 000 personer med nordisk statsborgerskap har vært bosatt i et annet nordisk land i 2000, som er det siste året vi har oversikt over. Men listen over hverdagsproblemer, altså det jeg kaller hvermannsens problemer, er ganske omfattende. Den omfatter f.eks. nordboere som bor i Sverige og jobber i Danmark. Her gjør begge land krav på skatten. Et annet problem er frakt av medisiner over landegrensene. En ambulanse kan ikke passere en landegrense med morfin i bilen. Videre er det slik at en finne som har gjennomgått kranførerkurs og har fått papirer på det i Sverige, ikke får jobb i Finland. En svenske, som det ble nevnt her i stad, med kokkeutdannelse fra Sverige og 26 års yrkeserfaring får ikke godkjent dette i Norge. Og en svenske som er bosatt i Sverige, men arbeider i Danmark, skal etter dansk lov betale skatt til den danske kommunen der han arbeider, men etter svensk lov skal han betale skatt til den kommunen han er bosatt i. Det sier seg selv at det kan bli ganske betydelig. Dette er bare noen eksempler – listen når det gjelder grensehindre mellom våre nordiske land, er veldig lang. Hvis vi ikke greier å ta tak i hvermannsens problemer, tror jeg det nordiske samarbeidet får en litt uheldig slagside.

Det andre sporet som jeg tror vi er nødt til å jobbe enda tettere med, er å se det nordiske samarbeidet som del av et større samarbeid i vår del av verden. Europa ser jo helt annerledes ut nå enn for 50 år siden. Rådet ble etablert i 1952. Det var faktisk det samme året som Det europeiske kull- og stålfellesskapet – med seks land – trådte i kraft. Det var starten på det omfattende samarbeidet vi i dag ser i EU. Nå står EU foran sin største utvidelse noensinne – med ti nye land. Det kan altså bli 25 land. Da tror jeg det er på tide at Nordisk Råd prøver å finne sin plass i det som jeg kaller det regionaliserte Europa. Det er en hovedutfordring som vi må ta, i tillegg til å løse hvermannsens problemer. Jeg tror at det nordiske

samarbeidet kan få en mye tyngre regionalpolitisk rolle, men det forutsetter at vi fungerer mye tydeligere som plattform for initiativ og opptreden i spørsmål der de nordiske landene i fellesskap ønsker å påvirke den europeiske og internasjonale dagsordenen.

Nå har riktignok Göran Persson, statsministeren i Sverige, for en stund siden sagt at Norden bør forsøke å opptre med én røst. Erfaringer fra det som har skjedd i EU-systemet, viser at det ikke er tilfellet bestandig, men jeg synes det er en utfordring Nordisk Råd skal ta: å se om ikke vi fra Norden kan opptre med én røst.

Det er mye å si om det nordiske samarbeidet. Det meste er jo sagt av tidligere talere, så jeg vil bare avslutte med å si at vi nå forhåpentligvis går løs på 50 nye år med nordisk samarbeid. Da er det viktig at vi tar et tilbakeblikk på det vi har oppnådd, og også er litt stolte av det. Men enda viktigere er det å se framover og satse enda mer på de områdene der vi ikke har kommet i mål. Bare på den måten sikrer vi legitimitet til det nordiske samarbeidet. Dette samarbeidet favner også langt bredere enn bare det parlamentariske samarbeidet og samarbeidet mellom de nordiske lands regjeringer. Det foregår en utstrakt kulturutveksling over landegrensene, og ikke minst spiller de frivillige organisasjonene en særdeles viktig rolle. Disse organisasjonene er gjennom sitt arbeid bærere av vår felles kulturarv og vår felles nordiske identitet. For å bevare det nordiske samarbeidet også i framtiden vil disse organisasjonene kunne spille en enda viktigere rolle enn det de har gjort til nå.

Neste uke skal vi altså feire 50-årsjubileum, men det er satt av to hele dager til politisk debatt, hvor 50 saker skal behandles, smått og stort riktignok, men viktige saker for Nordens innbyggere.

Statsråd Svein Ludvigsen: Saksordføreren og senere talere så vel som komiteinnstillingen bekrefter en bred, tverrpolitisk oppslutning om det nordiske samarbeidet. Regjeringen og Stortinget kan i det forgangne året se tilbake på et godt samarbeid om felles mål og prioriteringer som, slik representanten Inge Lønning sa, til sjuende og sist handler om hverdagsproblemer og hverdagsmennesker i Norden.

Det er også all mulig grunn til å understreke det som siste taler, representanten Brørby, sa: Det nordiske samarbeidet foregår på mange plan, også utenom den politiske sfæren. Hvermannsen, næringsliv og organisasjonsliv samarbeider hver dag, sa representanten Brørby, og jeg er helt enig i det.

Det nordiske samarbeidets lille identitetskrise etter den kalde krigens slutt hører heldigvis hjemme i historiebøkene. Samarbeidet har funnet nye former og nye saker, og det viser tilpasningsevne i en ny tid. Våre omgivelser er i stadig og ofte dramatisk endring. Nye utfordringer står i kø i Norden, i nærområdene, i de arktiske områder, i Europa og globalt. I alle disse sammenhengene har det nordiske samarbeidet viktige funksjoner. I så måte er jeg enig med representanten Øyangen, som under henvisning til Balkan mener nordiske samarbeidsmodeller og verdi-er har overføringsverdi også til andre regioner i Europa.

De nordiske landene har definitivt et spesielt og nært fellesskap. Det gir oss mye verdifullt, men det forplikter også, og det er en forpliktelse vi tar. Denne forpliktelsen hilser jeg også med glede i de neste årene, etter at vi har feiret jubileet. Derfor har jeg som samarbeidsminister og som leder av Nordisk Ministerråd lagt ned mye tid og arbeid i det norske formannskapet i regjeringssamarbeidet i år. Arbeidet har vært sterkt lystbetont. Vi har brakt fellesskapet videre, bygd på det og forsterket det gjennom et aktivt formannskap under det programmet vi kaller Morgendagens Norden.

Både regjering og storting har vært aktive, noe den framlagte stortingsmeldingen bærer bud om. Vi har klart å sette spor etter oss. De tre hovedområdene i formannskapsprogrammet, barn og ungdom, matvaretrygghet og bærekraftig utvikling, har fått bred politisk og forvaltningsmessig oppmerksomhet og styrket finansiering i det nordiske samarbeidet dette året. Her har både Regjeringen og Nordisk Råds delegasjon i Stortinget samarbeidet godt og ført politikken inn i de nordiske samarbeidsorganer, enten det er på det parlamentariske plan, på regjeringsplan eller på partiplan.

I tråd med det norske formannskapsprogrammet har formannskapet tatt et initiativ til styrking av det tverrsektorielle nordiske samarbeidet om barn og unge, og avholdt i august et ministermøte der samarbeid, ansvar og prioritering i det videre nordiske samarbeidet ble diskutert. Det var heldigvis en god oppslutning om denne konferansen, og det er vel verdt å merke seg at det faktisk var 13 nordiske ministre som deltok. Enda viktigere er det kanskje å understreke at flere av ungdommene som deltok, sa: «Nothing about us without us». Det synes jeg forteller ganske tydelig om et nordisk engasjement blant de unge. Det lover også godt for framtiden, både når det gjelder engasjement og deltakelse. Blant temaene var tiltak mot vold og mobbing, bekjempelse av rasisme og intoleranse. Vi må bekjempe rasisme og fremmedfrykt også i en nordisk sammenheng, slik at alle barn og unge får mulighet til å utvikle en trygg identitet i et flerkulturelt Norden. Her ligger en av våre viktigste felles utfordringer på tvers av landegrensene.

Vi står overfor en stor oppgave i våre land og i det nordiske samarbeidet, nemlig å få vist våre barn og unge hvilket verdigrunnlag vi bygger våre samfunn på, samt slå fast at de forskjellige kulturer og etniske ulikheter skal møtes med respekt i de nordiske land. Vi har fra norsk side også satt et særlig fokus på barn og unges helse og levevilkår i de nordiske nærområdene – slik representanten Rise bl.a. var inne på – og bidratt til en sterkere og mer samlet innsats mot disse gruppene. Vi har prioritert smittevern, tiltak innenfor forebyggende helsearbeid, tiltak for funksjonshemmede barn samt tiltak for barn under offentlig omsorg.

På matvareområdet satte vi inn ressurser for å få utarbeidet og vedtatt en felles nordisk handlingsplan for økt matvaretrygghet i Norden. Det har vi klart. Norden har behov for å samle og koordinere sine krefter slik at Norden får gjennomslag i internasjonale fora der kriterier og

standarder for matvaretrygghet bestemmes, og slik at forbrukernes interesser ivaretas.

Oppfølgingen av den nordiske strategien for bærekraftig utvikling har også vært viktig under det norske formannskapet, og de nordiske erfaringene fra dette arbeidet var verdifulle felles bidrag under FN-toppmøtet i Johannesburg, hvor bl.a. miljøvernminister Børge Brende målbar nordiske holdninger og løsninger. Jeg er overbevist om at det nordiske eksemplet kan bidra til et bedre grunnlag for et økt og forpliktende regionalt internasjonalt samarbeid på dette området, også i EU. Jeg merker meg for øvrig representanten Bjørn Jakobsens interessante synspunkter på miljøsam arbeidet, problemstillinger og framtidige samarbeidsprosjekter innenfor denne sektor, og jeg tar det med meg i det videre arbeidet.

I tillegg har det norske formannskapet sørget for at Ministerrådets samarbeid i Vest-Norden og med Vest-Nordens naboland og regioner nå skal gjøres til gjestand for en systematisk og strategisk gjennomgang, primært for å gi samarbeidet et politisk løft, slik også representanten Bastesen tok til orde for. Jeg viser til at representanten Brørby bekreftet at Presidiet i Nordisk Råd også er opptatt av dette og har tatt de nødvendige initiativ. I så måte synes jeg det er fulgt opp på en betryggende måte, og vi vil se resultater i løpet av kommende år.

Norge har også lagt vekt på å styrke samarbeidet med de frivillige organisasjonene, og la meg nevne en helt aktuell sak. De siste dagene har Foreningen Norden, Norden i Fokus, Norli bokhandel og andre satt det nordiske samarbeidet og nordisk kultur synlig på dagsordenen, med nordiske dager og mye festivitas i Oslo og i andre deler av landet. Igjen ser vi at frivillige organisasjoner er lim i det folkelige nordiske engasjementet, og det er bra.

Vi vil senere i høst framlegge en forskningsrapport om innvandrernes foreningsvirksomhet og skal avholde en konferanse om organisasjonenes rolle for integrasjon i samfunnet – igjen settes det frivillige samarbeidet høyt på den nordiske dagsordenen.

Til Nordisk Råds sesjon i neste uke framlegger Nordisk Ministerråd åtte ministerrådsforslag. To av disse omhandler oppfølgingen av den såkalte Norrback-rapporten om nordboernes rettigheter – eller skal vi kanskje si mangel på hverdagsintegrasjon for hvermannsen, som det er sagt – i alle de nordiske land og nordiske grensehindringer i sin alminnelighet. Rapporten ble presentert i april 2002, så her holder man et høyt tempo. Både for Ministerrådet og for Nordisk Råd er det viktig å vise at man nettopp i jubileumsåret er villig til og i stand til å ta skritt som fører oss inn i en bedre hverdagsintegrasjon enn det vi har lykkes med hittil.

Vi har lagt stor vekt på dette arbeidet, fordi innbyggerne i våre land forventer at å reise, bo, studere, sykebehandles osv. i et annet nordisk land skal være enkelt. Gjennom oppfølgingen av denne rapporten vender nordisk samarbeid på mange måter tilbake til sitt opprinnelige oppdrag om å gjøre livet enklere for nordiske hverdagsmennesker. Denne tilbakevending til det folkelige i det nordiske samarbeidet er svært positiv, men vil på grunn av reell politisk uenighet mellom de nordiske lan-

dene og behovet for nordisk konsensus kreve kontinuerlig oppfølging. Vi blir ikke ferdig med det verken i år eller neste år.

I perioden 2002–2004 vil vi foreslå tiltak som dreier seg om kunnskapsspredning og informasjon, styrking og forenkling av de nordiske avtalene og nordisk lovharmonisering.

Ministerrådet har som en direkte oppfølging av Norrback-rapporten tatt initiativ til forsterking av tjenesten «Hallo Norden». Igjen ser vi nytten av samarbeidet mellom myndighetene og de frivillige organisasjonene. Informasjonsinnsatsen overfor nasjonale myndigheter som særlig kommer i berøring med problemer knyttet til mobilitet mellom de nordiske land, vil bli satt inn fra flere kanter, og Ministerrådet vil finansiere seminarer for offentlig ansatte tjenestemenn i alle de nordiske land, særlig om utfordringer forbundet med mobilitet, de nordiske avtalene og «Hallo Norden»s tilbud. Arbeidet vil også inkludere de berørte fagministerrådene som vil ha en bred gjennomgang av sentrale avtaler. Samarbeidsministrene vil på møtet i Helsingfors i neste uke ta initiativ overfor de berørte fagministerrådene i et systematisk arbeid med nordiske lovharmoniserings spørsmål i 2003.

Til sesjonen legges det også fram konkrete forslag til tiltak for å forbedre funksjonshemmedes forhold ved reiser og flytting innen Norden. Ti konkrete tiltak inviteres Nordisk Råd til å slutte opp om, og igjen ser vi at frivillig engasjement i utredninger gir nordisk nytte i form av resultater, denne gangen gjelder det rapporten «Fri rörlighet för alla – gränshinder för funktionshindrades rörlighet i Norden». Dette er en lovende start på en kontinuerlig og langsiktig prosess for å redusere grensehindre mellom de nordiske land. Jeg vil nevne at Sverige ventes å gjøre integrasjon på alle nivå til hovedsak i sitt nordiske formannskap neste år. Det er derfor også grunn til å forvente kontinuitet i arbeidet for nordisk hverdagsintegrasjon.

Regjeringen legger selvsagt vekt på forholdet til parlamentarikerne i Nordisk Råd. Ministerrådet og rådet er to sider av samme sak – kulturfellesskapet som grunnlag for felles handling. Vi trenger hverandre for å skape politisk dynamikk. Jeg synes vi har lyktes med å forbedre dialogen mellom Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd. Mellom Regjeringen og delegasjonen i Stortinget er dialogen svært god. Vi skal drive fram gode saker. En god dialog kan bedre det substansielle innholdet i samarbeidet. Komiteens merknad om en strammere prioritering og en mer fokusert dialog mellom Ministerrådet og Nordisk Råd kan jeg bare slutte meg til.

De senere år har Ministerrådet håndtert 80–90 rekommandasjoner hvert år, med et stort antall forslag til tiltak. Engasjementet fra Nordisk Råd er en positiv drivkraft for det nordiske regjeringssamarbeidet, antall tiltaksforslag og rapporteringskrav er stort og bredt. Utfordringen er å få til en mer fokusert dialog for dermed å kunne bidra til en enda bedre dialog.

Komiteen påpeker viktigheten av å få Kaliningrad i større grad med i nærømrådesamarbeidet. Det kan jeg

bare slutte meg til. Ministerrådet og Nordisk Råd har arbeidet lenge og hardt for å få opprettet et nordisk informasjonsknutepunkt i Kaliningrad. Vi vil fortsette disse bestrebelsene overfor Russland. Det vil være av stor betydning for nordisk samarbeid å kunne bidra i forhold til de mange utfordringene Kaliningrad og enkeltmenneskene der står overfor i årene som kommer. Nærømrådesatsingen slik den kommer til uttrykk i Ministerrådets budsjett, er relativt stor, og den har vært økende. Summerer vi nærømrådeinnsatsen fra de ulike sektorene med selve nærømrådeprogrammet, vil nærmere 20 pst. av vårt felles nordiske budsjett gå til samarbeidstiltak utenfor Norden. Det er et konkret eksempel på at det gamle nordiske samarbeidet har fått en ny dimensjon i takt med den politiske utviklingen, hvilket igjen bekrefter at vi gjennom nordisk samarbeid har nådd lenger enn hva hver og en av oss ville ha klart i integrasjonsprosessen i Øst-Europa og på Baltikum.

Komiteen ber i en merknad Regjeringen arbeide videre for å fornye de nordiske avtalene, særlig med hensyn til utdanningsavtaler for å lette studentutvekslingen og godkjenning av utdanninger, og viser til Stortingets vedtak nr. 408 av 14. juni 2002 om dette. Jeg kan til dette punktet meddele at Ministerrådet i forbindelse med oppfølgingen av Norrback-rapporten allerede har satt i gang en evaluering av samtlige konvensjoner og avtaler på utdanningsområdet. Videre vil vi på Nordisk Råds sesjon i neste uke legge fram et forslag om en utviklingsplan for Nordisk Ministerråds mobilitets- og støtteprogrammer innenfor utdanningsområdet. Mobilitets- og støtteordningene utgjør i dag et viktig instrument for det nordiske samarbeidet, det avspeiler seg i at ca. 15 000 borgere i Norden og nærømrådene hvert år deltar i programmene. Budsjettet for støtte- og mobilitetsordninger innen Norden på utdanningsområdet er på nærmere 80 mill. DKK dette året og dekker fra grunnskolen over videregående utdanning til voksenutdanning. Disse ordningene er viktige politiske instrumenter for å fremme bl.a. kultur-, språk- og verdifellesskap, kunnskap, kompetanse og livslang læring.

Det parlamentariske nordiske samarbeidet kan i år se tilbake på 50 års virke, og det legges opp til, som det allerede er sagt, en høytidelig jubileumssesjon i neste uke, i tillegg til to arbeidsdager med mange og viktige saker. I løpet av disse 50 årene har det vært mange fremgangsrrike resultater og noen få tilbakeslag. Jubileet vil gi oss en god mulighet til å befeste bildet av det gode og nyttige nordiske samarbeidet, og vi bør legge vekt på at dette også blir brakt ut til allmennheten. Det nordiske samarbeidet skal fortsatt være relevant, interessant og nyttig for de nordiske land, og til gagn for dem som bor i Norden og våre nærømråder.

Jeg sa innledningsvis at en av de viktigste nordiske utfordringer var å bevisstgjøre de unge om hvilket verdigrunnlag vi bygger våre nordiske samfunn på, og skape forståelse og respekt for de forskjellige kulturene og etniske ulikhetene vi i økende grad finner i de nordiske land. Trygg identitet i et flerkulturelt Norden er grunnlag for å bekjempe rasisme og intoleranse.

Hvis jeg da skulle få lov til, nettopp som et jubileumsønske, å nevne en annen viktig sak, vil jeg låne ord fra det festskriftet som Stortingets delegasjon til Nordisk Råd prisverdig har fått laget, og som er et nyttig og informativt dokument både for fortiden og for framtiden. Her skriver tidligere statsminister Kåre Willoch:

«Rådets innsats for å utdype det nordiske kulturfellesskap har også vært, og er riktig. Men på ett område er det grunn til skuffelse. Ikke engang retorikken i Nordisk Råd ser ut til å ha bidradd noe som helst til å hindre at de nordiske språkene glir fra hverandre i stedet for å nærme seg til hverandre.»

Dette var også representanten Inge Lønning inne på.

Også på dette området har vi bruk for et sterkt nordisk engasjement i og utenfor Stortinget, ikke minst er det en aktuell problemstilling i jubileumsåret både for Nordisk Råd og for Nordisk Råds litteraturpris. Det illustrerer også tydelig at mye er gjort, men mye gjenstår. Derfor er det også sterkt behov for det nordiske fellesskap og samarbeid i årene som kommer.

Anne Berit Andersen (H): Jeg vil også slutte meg til de representanter som har snakket positivt om samarbeidet i Nordisk Råd gjennom 50 år. Vi har ennå mange utfordringer å ta fatt på. Vi skal jobbe for enkeltmennesket, vi skal gjøre livet tryggere og enklere for innbyggerne i Norden.

Det er mange ting å ta fatt i, og jeg har lyst til å sette et par av de områdene som jeg jobber med i det utvalget jeg sitter i i Nordisk Råd, i fokus. Det gjelder bl.a. noen av de svakeste blant oss.

I de siste årene har vi sett en gradvis økning av antallprostituerte fra Øst-Europa som kommer til Norden og Norge. Virksomheten er i større grad enn tidligere organisert, med norske og utenlandske bakmenn som utnytter kvinnene på det groveste. Vi har også med stor uro sett at jentene som kommer, stadig blir yngre.

Samme nettverk og bakmenn som driver denne handelen med kvinner, er også ofte involvert i annen organisert kriminell virksomhet, som f.eks. sprit- og narkotikasmugling. Totalt sett er dette en virksomhet som gir stor profitt til de involverte bakmenn.

Det er viktig at vi som politikere gjør vårt for å stoppe denne kriminelle virksomheten og disse systematiske krenkelsene av menneskerettighetene og menneskeverdet.

I Nordisk Råd foreligger det nå to forslag som tar sikte på å bedre denne situasjonen. Det ene dreier seg om å bedre samarbeidet mellom de nordiske politimyndigheter. Skal vi klare å bekjempe kriminaliteten, kreves det et internasjonalt samarbeid, og det er et godt samarbeid på det europeiske plan. Men jeg ser det som veldig viktig å ha et godt samarbeid politiet imellom i Norden. Det blir bl.a. foreslått å opprette en felles spesialutdannelse for politiet. På denne måten vil vi i fellesskap kunne øke kompetansen og samarbeidet for å bekjempe nye former for kriminalitet og den organiserte grenseoverskridende kriminaliteten. Dette er lettere å få til i de nordiske land, hvor man har tilsvarende verdigrunnlag og basis for utøvelse av politimyndighet.

Det andre forslaget retter seg mot kvinnene som blir utsatt for trafficking og prostitusjon. Fattigdommen driver mange av disse jentene ut i prostitusjon. Derfor er det viktig at vi prøver å legge forholdene til rette for at jentene skal kunne klare seg selv der de bor. Jeg er veldig stolt over at vårt utvalg foreslår å opprette en ordning med låneordninger og opplæringsprogram spesielt rettet mot kvinner i Baltikum og Norvest-Russland. Formålet med denne ordningen er å hjelpe kvinnene med å skape egne alternative arbeidsplasser for seg og andre kvinner. På denne måten kan kvinnene selv skape en trygg fremtid for seg og sin familie. En del av dette forslaget retter seg mot de nordiske myndigheter, og det pekes på det beskyttelsesbehovet kvinner som har vært utsatt for trafficking, kan ha. Kvinner som har vært solgt som sexslaver, kan være i livsfare dersom de prøver å bryte ut av miljøet. Vi må være parate til å hjelpe disse kvinnene med å komme ut av dette miljøet og inn i et trygt miljø, der de også kan ha fremtidsmuligheter. Dette er viktig for oss som jobber med det nordiske. Vi må ta fatt på disse sakene, og vi må trygge hverdagen for disse kvinnene.

Jan Sahl (KrF): Med bakgrunn i ett års erfaring fra arbeidet i Nordisk Råd er jeg positivt overrasket over drevet og viljen til å forsterke og bygge ut det nordiske samarbeidet. Den nordiske fellesskapsfølelsen er sterk, og Ole Norrbacks rapport «Nordboernes rettigheter» har skutt fart i arbeidet med å legge forholdene til rette for utvidet nordisk samarbeid. Norrbacks rapport har vist at det er nok av oppgaver å ta fatt i for å fjerne hindringer for samarbeidet. Og jeg er svært glad for at Ministerrådet nå har understreket sterkt at de nordiske regjeringer årlig skal rapportere om hvordan rekommandasjonene fra Nordisk Råd er fulgt opp i det enkelte land. Det skal ikke underslås at det til tider er svært vanskelig å finne ut av oppfølgingsgraden i de enkelte land når det gjelder de rekommandasjoner som er fattet. Jeg forutsetter derfor at vi nå nasjonalt tar vårt ansvar for oppfølging og rapportering og dermed bidrar til større oversikt over fremdriften i det nordiske samarbeidet.

Som medlem av velferdsutskottet vil jeg kort nevne noen av de sakene som vi jobber med der for tiden. I de siste ti år har telemedisin i ulike former blitt en stadig mer sentral del av helsetilbudet i alle nordiske land. Velferdsutskottet har grepet fatt i dette og holdt seminar, og man har bedt Nordisk Råd om å gi økonomisk støtte til Nasjonalt senter for telemedisin i Tromsø, som skal utrede og komme med forslag til løsninger på juridiske hindringer for telemedisin over landegrensene i Norden. Jeg konstaterer og er glad for at Norge her er i førerretet. Det er ikke tvil om at dette vil komme forskermiljøet i Tromsø og Norden for øvrig til gode.

Narkotikaproblemet har lenge stått på Nordisk Råds dagsorden. Flere rekommandasjoner ligger i systemet. Velferdsutskottet finner nå tiden inne for å rydde opp i tidligere rekommandasjoner og starte en ny offensiv på narkotikapolitikkens område. For å få best mulig resultat vil utskottet arrangere høringer og seminarer i samarbeid med andre utskott for å identifisere de områdene der nor-

(Sahl)

disk nytte best kan oppnås. Målsettingen er å samle trådene til et nytt utskottforslag for å bekjempe narkotika i Norden.

Et hovedtema for det norske formannskapet i Nordisk Råd er barn og unges oppvekstvilkår i Norden. I tillegg til det som vår samarbeidsminister allerede har understreket er gjort, har velferdsutskottet tatt opp tråden og satt ned en arbeidsgruppe for barn og unge som har startet et spennende arbeid for å kartlegge og komme med forslag til tiltak for å styrke barn og unges oppvekstsituasjon i de nordiske land, Baltikum og Nordvest-Russland. De sosiale forhold for barn og unge på Grønland skal også ha særskilt oppmerksomhet, med utgangspunkt i et forslag som allerede ligger til behandling i Nordisk Råd.

Sosial- og helsespørsmål, rasisme og fremmedfiendtlighet, barn og unges medbestemmelse, kriminalitet og rusproblemer er områder som denne gruppen skal fokusere på. Gruppen skal legge fram forslag til prioritert handlingsplan for barn og unge i Norden innen juni 2004.

Til slutt: Opprettelsen av opplysningstelefonen «Hallo Norden» har vært en suksess. Her har vi fått en kanal der nordiske borgere får luften sine grenseoverskridende problemer. Og ikke mindre viktig: Nordiske politikere får presentert utfordringer for det nordiske samarbeidet framover – og utfordringene står i kø. Nordiske borgere har store forventninger til at grensehindre skal løses, og i så måte er det Kristelig Folkepartis ønske at 50-årsjubileet også skal markere starten på et styrket nordisk samarbeid i framtiden.

Arne Lyngstad (KrF): Nordisk samarbeid i 50 år har vist at dette samarbeidet har vært både nødvendig og riktig. Vi har et stort potensial i våre naturressurser og i den kunnskap våre innbyggere har. Utfordringen er å utløse det potensialet, og det krever både politisk dialog og konkret samarbeid.

Parlamentarikernes rolle i det nordiske samarbeidet er å angi målsettinger og visjoner. Her kan vi alle bidra. Meldingen fra Regjeringen kan ikke sies å ha de store visjonene – den maner heller til konsentrasjon om noen områder. Dette er en nødvendig og realistisk påminnelse. Også innstillingen fra utenrikskomiteen følger opp denne linjen. Jeg skulle imidlertid ha ønsket litt større fokus på de framtidige utfordringene for det nordiske samarbeidet. La meg bare peke på tre hovedutfordringer:

For det første: Nordisk Råd bør ha ambisjon om å bli denne regionens politiske instrument i europeisk politikk, spesielt innenfor et utvidet EU. Her deler jeg synspunktene til representanten Brørby. I regionenes Europa vil Norden være en naturlig region. Dermed må vi styrke den politiske dialog på regjeringensnivå og også blant parlamentarikerne i Norden og i Europaparlamentet. Dialogen må klargjøre hva vi kan gjøre i fellesskap og på regionalt nivå og hvordan vi skal ivareta felles interesser i europeisk politikk, og det nordiske perspektiv må integreres og tydeliggjøres i nasjonal politikk.

For det andre trenger vi fokus på de indre grensehindringene. Vi ønsker å være en felles arbeidsregion og ha

økt folkelig kontakt. Derfor må det fokuseres på hverdagsintegrasjon. La meg her bare peke på tre utfordringer:

- Vi trenger økt lovharmonisering for å unngå nye grensehindre. Vi trenger altså informasjon om lovene i de andre nordiske land, men forslag til nye lover i vårt eget land må konsekvensvurderes i forhold til våre naboland.
- De nordiske avtaler må inkludere de nye nordboere som er innvilget opphold i våre land. I dag er disse ekskludert fordi de bare gjelder dem med nordisk statsborgerskap. Spesielt viktig er dette for et felles arbeidsmarked.
- Utdanningsavtalene trenger en modernisering. Her er jeg veldig tilfreds med det som statsråden sa i sitt innlegg. Det er bra at arbeidet der er i gang.

Den tredje hovedutfordringen mener jeg er økt dialog med våre nærområder. Her må vi ha en dialog med Nordvest-Russland. Disse nærområdene er viktige fordi vi har felles utfordringer knyttet til bl.a. miljø og helse. Men også folk til folk-samarbeid er viktig for å øke forståelsen for samarbeid og finne felles strategier. Også i Vest-Norden har vi felles utfordringer knyttet til havet. Miljø, ressursforvaltning og leveformer skapt av hav og kyst er stikkord i denne sammenheng.

Til slutt: Vi er nødt til å gripe fatt i hovedutfordringene, fordi de nordiske samfunn er i endring. Dette krever samarbeid. Om vi lykkes, vil vise seg på tre områder: Klarer vi å videreutvikle vår nordiske velferdsmodell og å finansiere denne? Klarer vi å forvalte våre naturressurser på en bærekraftig måte? Og klarer vi å integrere våre nye nordboere?

Vi har erfaring med ulike kulturuttrykk i Norden. Bare med en aksept av ulikheten kan vi lykkes med integrasjon. Kampen mot hverdagsrasismen må føres hver dag, og det kan vi gjøre ved å trekke fram de gode eksemplene på god integrasjon, f.eks. gjennom en felles kunnskapsbase. Slik kan vi videreføre nordiske verdier når det gjelder menneskeverd, menneskerettigheter og demokratiske styreform.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Trine Skei Grande (V): Venstre er ikke representert i utenrikskomiteen. Det har vært bred enighet om saken. Likevel syns jeg det er riktig å nevne en ting som man ikke har satt spesielt mye søkelys på verken i debatten eller i innstillinga, med unntak av statsråden. Regjeringa valgte i sin formannskapstid å fokusere på barn og unge som en av sine hovedsatsinger. Nordisk samarbeid foregår på mange plan, og man må ikke glemme det nordiske ungdomssamarbeidet i dette forholdet. Man skal ikke ha for mye fokus på det å snakke om ungdom, man skal også snakke med ungdom. Skal det nordiske samarbeidet overleve, må man huske den spesielle posisjonen Norden har i forhold til frivillighet og i forhold til ungdomsdeltakelse. Det er viktig at deltakelsen i nordisk samarbeid ikke symboliserer alderen på organet. Ungdom må enga-

sjere seg, ungdom må syns at nordiske spørsmål er spennende, og her er f.eks. Ungdommens Nordiske Råd et viktig forum. Ungdommens Nordiske Råd er det forum som sikrer framtidig engasjement når det gjelder nordiske spørsmål. Jeg tror ikke det er noe organ som har skapt så mange nordister som det organet. Kontakten med søsterpartier har ført til at man har hatt en nordisk tilnærming i politiske spørsmål som har vært veldig viktig for utviklingen av det nordiske samarbeidet. Det gjelder forståelsen av de nordiske forskjellene, det gjelder sjarmen ved de nordiske forskjellighetene og politisk engasjement for å se nordiske løsninger.

Min bemerkning her i dag er at jeg nok har savnet det livsviktige fokuset på at ungdom også skal engasjere seg i nordisk arbeid, og at det faktisk er ungdommen som er med og sikrer framtida til det nordiske samarbeidet.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 295)

S a k n r . 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Eli Sollied Øveraas om å etablere et nasjonalt forsøk med samarbeid mellom skole og idrettslag om tilbud til alle elever i grunnskolen om daglig fysisk aktivitet (Innst. S. nr. 5 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:143 (2001-2002))

Jan Olav Olsen (H) (ordfører for saken): Representantene Haga, Skjælaaen og Sollied Øveraas foreslår i Dokument nr. 8:143 at det skal etableres et nasjonalt forsøk med samarbeid mellom skole og idrettslag om tilbud til alle elever i grunnskolen om daglig fysisk aktivitet. Forslagsstillerne viser til at det er en sterk økning i livsstilssykdommer i befolkningen og til den sammenheng det er mellom fysisk aktivitet og helse.

Forslagsstillerne viser videre til at grunnlaget for gode vaner og en god helse legges tidlig i livet. Det registreres videre at dagens 10-åringer sitter på skolen og foran datamaskinen og fjernsynet i gjennomsnitt ti timer pr. dag. Ut fra dette mener forslagsstillerne at skolen bør samarbeide med frivillige organisasjoner for å få mer fysisk aktivitet blant barn og unge. Det foregår forsøk både i Buskerud og Nordland. Ideen er hentet fra den svenske Bunkeflommodellen der 900 skoler inngår i et nettverk, og der myndighetene planlegger å gjøre modellen landsomfattende. I Nordland er prosjektet tilpasset aldersgruppen 13–19 år, mens prosjektet i Buskerud har som mål at barn og unge mellom 3 og 16 år skal ha minst én time fysisk aktivitet/lek daglig.

Komiteen deler den bekymring som uttrykkes i dokumentet om helseproblemer på grunn av manglende fysisk aktivitet. Dette berører mange instanser, og komiteen viser til den varslede meldingen om folkehelse, der bl.a. utfordringene i forbindelse med fysisk inaktivitet blant barn og unge og skolens rolle i forhold til dette skal be-

handles. Komiteen er også sammen om å minne om at foreldrene er hovedoppdragere og derfor har et ansvar sammen med skolen for barnas fysiske helse.

Komiteen har delt seg i saken. Et mindretall, representantene fra SV og Senterpartiet, støtter forslaget fra forslagsstillerne, og jeg regner med at mindretallet selv vil argumentere for sitt syn.

Komiteens øvrige medlemmer deler altså den bekymring som uttrykkes i forslaget, men finner av flere grunner ikke å kunne gå inn for det. En endring av timetall og innhold i et av fagene i grunnskolen vil påvirke skolens øvrige fag og arbeidsområder. Dette er derfor et omfattende forslag som altså berører hele skolens struktur og innhold. Det oppnevnte kvalitetsutvalget skal vurdere hele dette saksområdet. Utvalget skal avgi sin innstilling våren 2003. Flertallet viser til dette utvalget.

Komiteens flertall mener også at de regionale forsøk som er igangsatt i 2001, og som altså er inne i sitt andre år i et fireårig løp, bør evalueres og vise at de har dokumentert effekt før de lanseres som nasjonale prosjekt.

Komiteens flertall uttrykker altså støtte til intensjonen i forslaget, men dette bør utredes videre av Regjeringen.

Flertallet peker videre på at idretten er basert på frivillig innsats. Det betyr at idretten selv må bestemme om de ønsker å være med i denne type arbeid. Her kan det bety en stor grad av frikjøp av idrettsledere og trenere, personer som i dag utfører sine lederoppgaver på ettermiddagen og på kveldstid. Det er også viktig at dette arbeidet, i likhet med alt arbeid i skolen, skjer på skolens premisser og har pedagogisk forankring.

I en videre vurdering av forslaget bør også en norsk modell ses på. Uansett bør idretten være en av premissleverandørene for utvikling av modellen og hvordan den skal gjennomføres. Men også andre premissleverandører må og bør trekkes inn. Jeg vil spesielt nevne Landslaget Fysisk Fostring i Skolen, en organisasjon som har kroppøvlingslærere som medlemmer, og som bør ha mange fruktbare og interessante ideer til utvikling av en modell for økt fysisk aktivitet.

For øvrig vil jeg vise til komiteens merknader og til komiteens tilråding om at dokumentet vedlegges protokollen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Forslagsstillerne peiker på ei viktig problemstilling, altså auken i livsstilssjukdomar i befolkninga og behovet for samarbeid mellom skule og idrettslag for å gje alle elevar i grunnskolen moglegheit til å drive fysisk aktivitet.

Det er i barndomen og oppveksten at grunnlaget for ei god helse blir lagt, og her står sjølvsaug skulen i ei sentral stilling. Me har den siste tida fått eit bilete av dette gjennom fleire medieoppslag. I tillegg har Noregs Idrettsforbund uttalt at den oppveksande slekt kan bli ein generasjon i fysisk forfall. Bakgrunnen for denne påstanden er ei undersøking som Noregs Idrettsforbund og Noregs Olympiske Komite har utført.

Barn og unge rømmer frå idretten, og fleire foreldre enn nokon gong stiller seg likegyldige til barnas fysiske fostring. Dette er sterke ord, men likevel viktig å vere

merksom på. I tillegg hevdar Noregs Idrettsforbund at barna blir late av å gå på skulefritidsordning. Dei meiner at dette kjem av manglande kompetanse hos dei tilsette, og at få av dei tilsette innanfor SFO veit kva som skal til for å stimulere barna til fysisk aktivitet. Dette er òg sterke ord. Samanliknar vi dette med Regjeringas kutt i tilskot til SFO for 2003, blir det endå meir dramatisk. Men det skal me sjølvsagt ikkje snakke om i dag!

Eg deler derfor forslagsstillaranes bekymring, og spørsmålet er kva me kan gjere med dette. Arbeidarpartiet meiner at dette er eit breitt og samansett problem som får følgjer for mange instansar. Me støttar som nemnt intensjonen i forslaget, men meiner at forslaget bør utgreiast vidare av Regjeringa, slik at me får utvikla ein modell som er så god som mogleg, for å betre den fysiske aktiviteten i befolkninga med skulen som verkemiddel. Me vil derfor avvente at Regjeringa kjem tilbake med m.a. meldinga om fysisk helse og vidare Kvalitetsutvalets innstilling.

Forslagsstillarane viser til Buskerud og til Bunkeflomodellen. Samarbeid mellom skule og idrett er ikkje ukjent i Noreg. Fleire kommunar driv slike samarbeidsprosjekt etter den svenske modellen. Og resultatata i Sverige kan verke oppmuntrande. Skal dette setjast i verk sentralt i eit stort omfang, er det viktig at me får dokumentert denne effekten.

Det er òg viktig å hugse på når vi snakkar om samarbeid mellom idrettsbevegelsen og skulen, at idretten er basert på frivillig innsats. Det betyr at i tillegg til at slikt arbeid må skje på skulens premisser, må det òg skje på idrettens premisser. Dei må sjølve bestemme om dei ønskjer å vere med i denne typen arbeid.

Forslaget som ligg til behandling i dag, kan innebere ein stor grad av m.a. frikjøp av idrettsleiarar og -trenarar, som i stor grad utfører sine leiar- og trenaroppgåver på ettermiddagen og på kveldstid.

I ein slik samanheng er det òg viktig at departementet i det vidare arbeidet sørgjer for at idretten blir ein av premissleverandørane for utviklinga av modellen og korleis den skal gjennomførast.

Harald Espelund (FrP): Saken skal vedlegges protokollen. Det har jeg opplevd tidligere, som politiker i lokalmiljøet, og jeg synes jeg ser smilet til ordføreren når han får sendt Fremskrittspartiets forslag over med protokollen. Vi vet egentlig hva dette innebærer: Saken blir lagt til side og er egentlig ute av verden. Min oppfatning er at dette temaet fortjener en mye bedre skjebne enn at det blir lagt til side og glemt.

Jeg skal være forsiktig med å foreslå andre former for debatt, men kanskje dette hadde vært et tema som hadde egnet seg som en interpellasjon. Og jeg hadde håpet at media hadde brydd seg så mye at presselosjen faktisk hadde vært full av personer som noterte flittig når dette temaet ble debattert.

Jeg støtter fullt ut saksordførers fremstilling. Han redegjorde for dette på en balansert måte. Vi i Fremskrittspartiet ser betydningen av å drive med fysisk fostring. Vi er bekymret for de barn og unge som blir sittende hjemme,

som kanskje gjemmer seg unna både i skoletiden og etter skoletid med en datamaskin – kanskje i et mørkt rom. Jeg ser faktisk flere barn og unge nå som er bleke selv etter en varm sommer som i år, fordi de har dratt for gardinene for å kjøre disse dataspillene sine mest mulig. Dette er noe jeg er glad for at politikerne er opptatt av, og vi må fokusere på problemene, slik det er gjort her.

Det som også er viktig, er at vi er klar over at det er foreldrene som må følge opp sine barn. De har fortsatt ansvaret for dette. Kommunene har ansvaret for det som skjer i skolen, og jeg synes det er litt betenkelig når Stortinget – uten å antyde noen økonomiske konsekvenser – prøver å diktere kommunene hvordan de skal gjøre dette arbeidet. Samspillet mellom skole og idrettsorganisasjoner er viktig. Jeg vil ta dette med meg i mitt arbeid i lokalsamfunnet. Og jeg håper også at media, lokalpolitikere, skolefolk og kommuner kan gå sammen i en felles innsats for nettopp å motarbeide det forslagsstillerne her har tatt opp og fokusert på.

Elsa Skarbøvik (KrF): «La heisen stå. Det er bedre å gå», stod det på alle heiser her i Stortinget for en tid siden. Nå står det: «Ikke slapp'a. Bruk trappa!» Det såkalte «GangLaget» har en kampanje gående for å få oss til å være mer fysisk aktive. Ingen skal være i tvil om at det vil lønne seg i det lange løp. Men det kan være veldig behagelig å la seg drive med i det stillesittende samfunn. Derfor er den saken som tas opp i dag, om mer fysisk aktivitet, viktig.

Inaktiviteten flyttes stadig lenger nedover i årsklasse, og fra flere hold er det kommet varselrop mot fedme og svekket helse. Barn og unges oppvekst er utsatt bl.a. fordi den preges av overbeskyttelse, de blir kjørt til skolen, driver aktivitet under voksenstyrt kontroll i stedet for egenstyrt lek, og de passiviseres på grunn av TV, video og data. Dette vil slå ut på ulike måter, både for den fysiske og psykiske helse.

Jeg vil derfor peke på foreldrenes ansvar. Når lærere forteller om turdager der barna kommer uten klær og fototøy som egner seg for uteliv, sier dette også noe om holdninger i hjemmet. Selvfølgelig vil tilrettelegging av områder for fri utfoldelse være av stor betydning.

Kristelig Folkeparti ønsker også flere timer kroppsøving i skolen. Vi avventer derfor Kvalitetsutvalgets arbeid også om dette, for de har som oppgave nettopp å vurdere innhold, kvalitet og organisering av grunnskolen og den videregående skolen på en helhetlig måte. Vi vil selvsagt forholde oss til de svarene Kvalitetsutvalget kommer med, men regner med at man også der ser behovet for økt fysisk aktivitet både for store og små.

Utvalget vil kunne vurdere erfaringer som er gjort i ulike prosjekt som er i gang, før man lanserer et nasjonalt prosjekt, som er foreslått. Flere timer av ett fag vil nødvendigvis gjøre noe med antall timer i andre fag. Arbeid som skjer på skolen, må ha en pedagogisk forankring.

Landslaget Fysisk Fostring i Skolen er som nevnt tidligere av saksordføreren, en interesseorganisasjon nettopp for kroppsøvingslærere som har som målsetting å bedre forholdene for kroppsøving og idrett i skolen. Ar-

beidet for å styrke den fysiske aktiviteten i skolen omfatter både faget kroppøving og den lek og idrett som skjer i skolens regi. Derfor søker denne organisasjonen samarbeid med andre aktuelle organisasjoner som aktiviserer barn og unge i skole og fritid. Jeg håper at også denne organisasjonen trekkes med i det arbeidet som må gjøres videre på dette området.

I løpet av de siste generasjoner er barns lek blitt flyttet innendørs. Flere barn er fysisk inaktive, og kløften mellom aktive og passive barn øker.

Når vi vet at en fjerdedel av norske barn bruker mer enn fire timer hver dag foran data- og TV-skjermer, må noe gjøres for å legge til rette for fysisk aktivitet også i skolen. Skolen selv må her komme på banen, selv om det først og fremst er familiene som kan gjøre noe med dette.

Dette forslaget er altså i utgangspunktet et godt forslag. Derfor er det også tatt tak i det ved flere forsøk allerede. Senere i høst kommer også Regjeringen med en stortingsmelding om folkehelsearbeid. Der vil fysisk aktivitet være en del av de tiltak det vil legges vekt på også i forhold til barn og unges oppvekstvilkår. Fysisk aktivitet på arenaer som barnehage og skole vil stå sentralt i meldingen, sies det. Det vil dreie seg om mer enn antall kroppøvingstimer. De frivillige organisasjoner er hovedaktører i tilrettelegging av idrett og fysisk aktivitet i fritiden, og de er bedt om å komme med innspill. Man må her se på samspillet mellom flere arenaer og dermed bidra til en bedret folkehelse. Derfor kan jeg forsikre foregående taler om at dette ikke bare blir ord og lagt i en skuff. Regjeringen vil komme tilbake til dette senest nå i høst i forbindelse med en ny melding om folkehelse.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Da Åslaug Haga, Eli Sollied Øveraas og jeg fremmet dette forslaget som innstillingen omhandler, hadde vi faktisk forhåpninger om at flere partier enn bare Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet skulle støtte det. Bakgrunnen for dette var nettopp at det har vært fokusert sterkt på barn og unges helse de senere år. Helseministeren har også vært høyt på banen og påpekt at barn og unges mangel på fysisk aktivitet er et alvorlig helseproblem.

«Norske barns liv på helsa løs» står det som en fet overskrift i Dagbladet den 27. mai i år. Der presenteres resultatene av den største undersøkelsen som er gjort vedrørende barn og unges fysikk etter 1980, foretatt av forskere ved Norges idrettshøgskole. Undersøkelsen viser at barn blir mindre og mindre aktive med alderen. Forskjellen i fysisk form er større nå enn tidligere, og den generelle tendensen er at barn og unge i dag er tyngre, i dårligere fysisk form og mer inaktive enn før. Fra 1980 er kondisjonen redusert med 12 pst., og barn og unges vekt har gått opp med i snitt tre kilo. Forskere frykter at barnas livsstil vil påføre dem sykdommer som diabetes og hjertelidelser.

Jeg kunne forstått flertallet som går mot dette forslaget, dersom dette bare var et eller annet påfunn fra vår side. Men realiteten er at i vårt naboland Sverige har forsøk vart i fire år på 900 skoler, og det blir nå landsomfattende. Om noen har problemer med å se til Sverige, kan

man kanskje vende blikket mot Buskerud, der flere skoler deltar i et liknende prosjekt etter modell fra Sverige. Veiavangen ungdomsskole, Gol ungdomsskole og Vestfossen ungdomsskole deltar i prosjektet som heter «Idrettslaget i skolen». Der er aktørene fylkeslegen, fylkeskommunen, skolene og idrettskretsen. De deltar, og de bidrar alle økonomisk til å drive prosjektet fram.

Den fysiske formen til norske skolebarn er så dårlig at dette prosjektet må vedvare, sier forebyggingsrådgiver hos fylkeslegen i Buskerud. Som forslagsstillere beskriver vi i innstillingen hvordan dette viktige forebyggende arbeidet kan komme i gang – i første omgang ved at det etableres et prøveprosjekt i et visst antall kommuner, der barnehage, grunnskole og videregående skole er med. I den sammenheng ber vi Regjeringen ta et ansvar for dette og legge til rette for et landsomfattende samarbeidsprosjekt mellom skole og idrettsbevegelse.

I år er det 400 år siden den offentlige helsetjenesten startet, da den første statsmedikus kom til Norge, dvs. han kom til Bergen. Vi mener at dette er en god anledning til å foreta nye grep i det forebyggende arbeidet. Vi er glad for at alle partier støtter intensjonen i forslaget, men vi er skuffet over at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ikke kunne gå noen skritt lenger når forholdene faktisk ligger til rette for det.

Det har i flere innlegg vært snakket om at det kreves ganske store grep. I Buskerud har man altså greid å organisere skolehverdagen litt annerledes og fått til en times fysisk aktivitet om dagen ved å gjøre noen enkle grep. Gevinsten i Sverige viser at barn som kommer i bedre fysisk form, lærer forttere å lese, og de lærer lettere. Det betyr faktisk mye for læringsmiljøet.

Jeg er nok litt skuffet, men jeg håper at Regjeringen ser hva som står i denne innstillingen, ser alle de politiske partienes gode intensjoner og tar det på alvor i det videre arbeidet når man skal snakke om innholdet i skolen framover.

Jeg vil på vegne av SV og Senterpartiet ta opp forslaget i innstillingen.

Presidenten: Rune J. Skjælaaen har teke opp det forslaget han refererte til.

Trine Skei Grande (V): Jeg er enig med alle de talerne som har sagt at dette er et viktig tema. Problemet, slik jeg ser det, kan illustreres ved følgende historie som en Venstre-dame opplevde nyss: Hun satt på sitt kontor da hun fikk en hysterisk telefon fra barnebarnets barnehage, som ikke hadde fått tak i mor, og som måtte fortelle mormor at barnet satt i et tre og ikke ville komme ned. Dette vakte så stor bekymring i barnehagen at de straks prøvde å få tak i foresatte for å fortelle at barnet satt i et tre og ikke ville ned. Da kom mormor med den eneste sunne reaksjonen: La henne sitte i treet!

Skal barns fysiske aktivitet øke, må ungene få lov til å leke, de må få lov til å være ute, de må få lov til å være oppe i fjellet, og de må få lov til å være ute i skogen.

Jeg er kritisk til at idretten har den eneste gode løsningsgen. Hvis idretten sliter med å få ungene med seg, må de

finne nye midler, slik at ungene syns det er artig å være med.

Jeg tror heller ikke at gym er den eneste arbeidsformen for å få ungene i fysisk aktivitet. Jeg tror nok at det fins mange gymopplevelser som har ført til at ungene har fått et negativt syn på fysisk aktivitet, eller føler seg som tapere, og føler seg som den som ikke klarer det. Derfor syns jeg det er viktig at gymlærere ikke har monopol på hvordan man utvikler ungenes fysiske aktivitet, men at hele samfunnet faktisk har det ansvaret. Da må vi ta tak i alt. Da må foreldrene slutte å kjøre ungene. Da må foreldrene slutte å ha advokaten klar hvis barnet faller ned i ikke EU-godkjent sand. Vi må ha en skole som ikke alltid oppfatter de urolige som noen som skal medisineres.

Jeg syns ikke vi skal skylde på ungenes dataspill. Sjørl har jeg holdt på med mye frivillig barne- og ungdomsarbeid, og jeg har sett hvor lykkelige og hvor kloke man kan få ungene ved å holde på i skogen. Jeg har som 4H-er sett hvor lykkelig og hvor begeistret en åtteåring kan bli over å være med og plukke blåbær. Så jeg tror ikke et dataspill er noen trussel, for jeg tror ungene kan finne mye spenning på helt andre områder, hvis vi voksne tør å organisere samfunnet vårt annerledes.

Åslaug Haga (Sp): Det er altså slik at livsstilssykdommene griper om seg, som flere her har vært inne på. Diabetes, visse former for kreft, hjerte- og karsykdommer er i veldig stor grad en konsekvens av hvordan vi lever. Det vi gjør feil i forhold til hvordan vi lever, er hovedsakelig at vi er for lite fysisk aktive, og at vi har et for dårlig kosthold, bl.a. med for høyt inntak av sukker. Jeg er helt sikker på at hvis vi skal greie å gripe fatt i livsstilssykdommene, som påfører samfunnet enorme utgifter, må vi evne å forebygge. Vi er i en situasjon der helsebudsjettene kan bli et økonomisk svart hull hvis vi ikke evner å gjøre noe med dette.

Det å forebygge livsstilssykdommer – for så vidt også andre typer sykdommer – er klokt i økonomisk forstand. Det er samfunnsøkonomisk klokt å forebygge, og det er sjølsagt også menneskelig helt riktig ikke å påføre folk unødvendige skader. Så i forhold til dette må vi alle bli mer fysisk aktive. Men det er aller, aller viktigst å begynne med ungene våre. Vi vet at unger sitter veldig mye mer stille enn det de har gjort. Vi vet at fedme er et økende problem. Det forundrer meg at stortingsflertallet ikke ønsker å møte dette på en offensiv måte. Det som er samfunnsøkonomisk klokt, det som er klokt for den enkelte, det ønsker altså ikke stortingsflertallet å møte på en offensiv måte. Sjølsagt skal vi jobbe med holdninger i hjemmet, men utviklingen viser jo at det ikke holder.

Jeg mener at det er rimelig opplagt at det må være en oppgave for politikerne å legge til rette for at folk gjør kloke valg. Det har vi en mulighet til ved å legge til rette for mer fysisk aktivitet i skolen. Vi snakker ikke i dette forslaget om gymposser, svetting, hopping over bukker osv. Det vi snakker om, er at ungene skal få være mer aktive i hverdagen, eventuelt – slik man gjør det i Buskerud

– bruke den fritida som ungene ellers har på skolen, til å være mer aktive.

Jeg må si at jeg virkelig hadde trodd at det skulle være mulig å få flertall for dette forslaget i Stortinget, for det er så opplagt riktig. Vi vet jo at dette opplegget fungerer. Det fungerer i Sverige. Det utvides i Sverige. Vi vet at man har funnet løsninger på dette også i forhold til det stortingsflertallet er opptatt av, med organisering av skolehverdagen, og at det kan gå på bekostning av andre ting. Det har man greid å finne løsninger på i Buskerud. Og så sier stortingsflertallet at man ikke kan gå inn på dette for en har dokumentert effekten av forslaget. Når det gjelder det forebyggende arbeidet, skal vi altså dokumentere at hver eneste krone har en god effekt, mens når det gjelder f.eks. å skrive ut medisiner på blå resept, er det ingen som stiller den type spørsmål og krav. Og det er pussig. Skal vi komme videre i det forebyggende arbeidet, må vi stille spørsmål også ved de tiltakene som går på reparasjon. Vi velger i dette samfunnet vårt – og det er et politisk valg vi gjør – å fokusere på reparasjon i stedet for forebygging.

Og så sår flertallet – i hvert fall sånn det er formulert i innstillingen – tvil om idretten ønsker å være med. En telefon til Idrettsforbundet hadde vært tilstrekkelig til å finne ut at dette ønsker idretten faktisk å engasjere seg i, for idretten er ikke bare opptatt av toppidrett, her er en ikke minst opptatt av masseidretten.

I festtaler, i avisintervjuer og også her i stortingssalen ser vi at flertallet i *ord* er offensive når det gjelder det forebyggende arbeidet. Men det er altså noe med dette å tenke det, ville det – men gjøre det vil en ikke. Jeg må si at jeg syns det er usedvanlig defensivt og lite framtidrettet ikke å gå inn på dette forslaget. Det holder ikke med å støtte intensjonen, hvis en ikke ønsker faktisk å gjøre noe.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 296)

K j e l l E n g e b r e t s e n gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget skal da votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 5 (2002-2003) – om nordisk samarbeid – vedlegges protokollen

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Rune J. Skjælaaen satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for et landsomfattende samarbeidsprosjekt mellom skolen og idrettsbevegelsen om å gi alle elever i grunnskolen mulighet til å drive fysisk aktivitet 1 time daglig.»

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:143 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Eli Sollied Øveraas om å etablere et nasjonalt forsøk med samarbeid mellom skole og idrettslag om tilbud til alle

elever i grunnskolen om daglig fysisk aktivitet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 75 mot 20 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.17.35)

*S a k n r . 3**Referat*

Presidenten: Det foreligger intet referat.

Møtet hevet kl. 12.20.
